

ЕУ нема снаге за нови талас проширења, а чланство земаља Западног Балкана донело би бројне ризике – национализам, мањкаве правне државе, друштва упућена на новац других, пише у свом коментару Кристоф Хаселбах.

Аргументација Европске комисије звучи као просветљење: „Или ћемо извозити стабилност или увозити нестабилност“, тако комесар за проширење Јоханес Хан редовно сажима мотивацију ЕУ да шесторим земљама Западног Балкана пружи јасну приступну перспективу. Та перспектива би требало да буде подстицај за демократске и привредне реформе као и за решења међудржавних и унутардржавних конфликта.

Оно што Европска комисија прећуткује једнако је важно: ЕУ жели да супротстави нешто растућем утицају Русије и Кине у региону. Обе маме новцем и инвестицијама и, насупротив ЕУ, не постављају непријатна питања о стању правне државе.

Ипак против пуног чланства у догледно време не говори само то што је шест земаља далеко од испуњавања тражених „домаћих задатака“, већ и темељна дилема која нема везе са реформским темпом на Балкану.

ЕУ је тренутно превише забављена собом и нема снаге за нову рунду проширења. Већ и само помињање термина – Комисија је у случају Србије и Црне Горе поменула 2025.

годину – у многим европским престоницама изазива панику. И то из добрих разлога.

При последњим рундама проширења су политичке одлуке забашуриле мањкавости кандидата. Од Румуније и Бугарске би се, рецимо, данас више тражило пре него што буду примљене. Али када неко једном уђе у клуб, против њега готово да нема механизма. Он профитира од свих предности ЕУ и има право гласа – чак и када се не понаша како би требало. На примеру власти у Пољској и Мађарској може се видети колико је Бриселу тешко да примора државе чланице на добро владање.

Национализам је можда највећи проблем Балкана. Комисија се нада да би се он зауздео приступањем ЕУ. Вероватније је, међутим, да би тада тај национализам само био унутар уместо ван ЕУ. Исход би биле блокаде у Бриселу, чак и веће него данас.

Не треба заборавити огроман економски јаз. Свих шест земаља су привредно далеко испод просека ЕУ чиме би постали нето-примаоци. Што је више прималаца, чланство у ЕУ постаје све непривлачније за нето-даваоце. Солидарни принцип је у суштини у реду, али неравнотежа не сме постати превелика.

Пуно чланство и слобода кретања која иде са њим вероватно би довели до новог таласа исељавања са Балкана ка боље стојећим земљама ЕУ и њиховим развијеним социјалним системима. То је разумљиво из перспективе исељеника, али би само појачало ксенофобију на северу континента.

Шта је закључак? ЕУ не може себи да приушти Западни Балкан нити сме да га препусти утицају Русије и Кине. Циљ мора остати тесна веза, али не пуно чланство већ партнерство слично ономе са државама споразума ЕФТА (Норвешка, Швајцарска, Исланд и Лихтенштајн). То би подразумевало економску сарадњу као и многоструку подршку, али не и право гласа у питањима ЕУ.

Вероватно многи шефови држава и влада ЕУ резонују слично, али то не изговарају гласно. Уместо тога су се на самиту ЕУ и Западног Балкана поново чуле старе фразе о томе како ће те државе за пар година бити у клубу, али да је сада још прерано. Искрено би било да обе стране говоре о реалној перспективи са конкретним временским хоризонтом.

(Дојче веле)